

A nő, aki saját magát kereste

[1]

A JESZ 25 éves jubileumi kötetében interjúk olvashatók a JESZ történetének jelentősebb alkotóival, előadóival. Ebben rövidített verziója szerepel a Szilágyi Eszter Annával készült beszélgetésnek, melyet Tóth András Ernő készített 2020 júniusában. Ezúttal a teljes szöveget közöljük. A portrét Szarka Zoltán készítette.

- A JESZ h?skorában rendeztél két kiemelked? előadást, a Leonce és Léna-t illetve az Yvonne, burgundi hercegn?-t. Mi azóta is az „amikre igazán büszkéek vagyunk” kategóriában ?rizzük ?ket, Te, húsz év távlatából, hogyan emlékezel ezekre a produkciókra?

- A Leonce és Léna szerelemgyerek volt. Büchner! Életem első színházi rendezése, mese a szerelemről és a társadalmi elvárásokról, erőszakszínházi jelenléttel, remek csapattal, minden poszton megfelel? emberrel. Igazából az előtte JESZ-es fiatalokkal, (és veled, András) – leforgatott, középiskolásoknak szánt „mentálhigiénés oktatófilmem”, a *Jelenetek a szökésből*?! indított a további munkára veletek, *Köles Feri és Nagy Lili* személyében testet öltött számomra egy mai Leonce és Léna. Emellett akkoriban láttam két LésL-t, amik fölbosszantottak. Ráadásul piszkált Léna szerepe, figurája, a büchneri redukció felmutatása és túlhajítása, vagy kifigurázása helyett – szerettem volna megtalálni az igazi Lénát, azt a túlérzékeny kamaszlányt, aki nem csak a kijelölt házasságot, de vele a feln?ttek érdekei által vezérelt látszatéletét is merészen elutasítja. A *Vonzások és választásokból* megkapta *Ottília* levelét, hogy legyenek szavai is. Másrészt személyében – a szerelemmel találkozik, vagy inkább botlik, vagy csattan össze Leonce. A szerelem vak, és ha megkaptad, ellene nincs orvosság. Egy szabadtéri esküv? - gyanútlan padokkal a néz?k számára, egy térben játszó és néz?k, a terem négy sarkában és összeköttetésben ezek közt zajlott a játék, az Udvarmester (*Vidéki Péter*) mindig „pozícióváltásra” kérte a néz?ket a játék követéséhez. Az előadás végén sátoztat? került a padok fölé – minden előre elrendeltetett. Fontosnak tartottam még *Péter király* – „apánk” személyének kivezetését a paródiából, mert tekinthetjük úgy is, mint a saját eszmerendszerébe és terminológiájába belemerevült humánértelmisségit – aki a sajátos társadalmi helyzet satujában vállalt csak politikai szerepet (Id. '89-ben rendszerváltó értelmiségünk), *Ács Norbi* emlékezetes volt a szerepben. Ahogyan tündökl? volt *Köles Feri*, *Nagy Lili*an, szenvedélyes és tehetséges a testi-lelki jó barát, Valerió szerepében *Domonyai Andris*, a fiatalság összetartó csapatában *Várnagy Kinga*, szellemes és frivol *Rosner Tina*. De az összes játékos, *Figli di Nettuno*, nagyszer?ek voltak, még ha egy zs?ritagot véletlenségb?l orrba is vágtak egy bájosan kiejárolt narancssal a szünetre... Most nevetünk, de akkoriban ez súlyosan rendez?i fejemre lett olvasva, ahogy a kényelmetlen padok, a pozícióváltoztatás örökös forszírozása, és mindenekelőtt a toladó feminizmusom..., állítólag, bár nem is tudtam róla, leszámítva persze a szerepl?m – Léna – igazságát.

(Jó, volt egy botrány is az Egyetemi Fesztiválon. Jól ment már az el?adás, szerették, a szerepl?k kissé megmámorosodtak, így történhetett, hogy a fesztiválon a ragyogó napsütésb?l nem akaródzott lejönniük a próbaterembe. Persze az esti el?adáson minden baki és technikai hiba beütött (idegen térben), amik eléggé szétzilálták a kondíciókat. Botrányosan játszottak, ezt a szünetben meg is mondtam nekik (csodálatosan jó lett a második felvonás, és a második el?adás), de sajnos a néz?knek is mondtam, hogy elnézést kérek, ez most nem az, amit látniuk kéne... Azt hiszem ilyennek kéne lennie a színháznak mindig - ilyen él?nek és közvetlennek, - mondom most, félig viccesen, hogy az esti formába beleférfjen a hisztérikus állapot, a hullámozó forma, de a rendez?i utánkövetés is, annyi minden más pillanatnyi rezgés és változás mellett, hát igen, ezt a megnyilvánulást azán mindenki zokon vette, persze a színészek is, akik pedig pontosan tudták, hogy az a másfél óra hiányzott a magabiztossághoz, amit a próba kihagyásával töltek...)

Nem voltam alkalmas, taszított a guru, anyuka, nagy manipulátor szerepköre, amit szívesen testáltak volna rám (legalább 1 0évvél id?sebb voltam náluk, gyakorló anya...), én viszont a nyers és közvetlen viszonyban hiszek a munkában, (csereszabatosan persze, nem rendez?i kiváltsággént), és *Gombrowiczal* értek egyet – 'ne t?lem tanuljanak, hanem *rajtam*'.

/A Nagy Manipulátor különben mindig rejteget valamit, Őz, a nagy varázsló, - jobban érdekli a magáról kialakított kép, a dics?séges szerep, mint a produkció igazságtartalmát/

Az *Yvonne* Lilir?l ugrott be, el tudtam képzelni, hogy ?rajta áteresztve *Yvonne* banális tragédiája nem ragad le ugyanakkor a groteszk paródiában, azt akartam, hogy ne csak bizarr, hanem átélhet? legyen a szerepe és sorsa. A *Leonce és Léna* azért még az itáliai álom (bár nálam nem is jutottak el odáig a fiatalok), az *Yvonne*, a *burgundi hercegn?* viszont az, mikor már belef?znek a levesbe. Itt a tiltakozás abszurd formái a torz társadalomban könnyen követhet?vé válnak, ki is merül a Herceg ellenállása bizonyosfajta polgárpukkasztásban, holott *Yvonne* szembesíti a másik oldal, a valódi emberek, a megalázottak- és megszorítottak valóságával, egy pillanatra meginog, de aztán Fülöp is belecuppan a gyilkos falba, masszába, és közös er?vel eltakarítják ezt a kilógó lólábat, emlékeztet? kellemetlenséget. *Yvonne*-t persze lehet katonának, retardálnak, simán visszataszítóknak játszani, bizarr és kapcsolat-képtelen figurája tökéletes bábként kiegészíti a herceg terror-cselekményeit, gusztustalan és bosszantó, sokkoló áldozat, viktimológiai kincsesbánya. Ugyanakkor *Yvonne* összesen kétszer szólal meg a darabban, de akkor tökéletesen adekvát, amit mond, és bölcs. Innen szemlélttem én a figurát. Tökéletesen nyomorultnak és idiotának t?nhetsz az abszurd, önimádó, túlhatalmon lévő? elit szemében, akkor is, ha nem vagy az. A néz?pontok különböz?sége egyszer?en mindent eldönt. És ennyi. Fülöp pedig nem képes kilépni, átlépni a másik oldalra, vagy odahagyva b?nös és gusztustalan kiváltságait, felmászni a *különleges kilátóba*, az egyéni néz?pont színhelyére.

Úgy gondoltam, egy egyetemi színházban els?sorban két irányban érdemes haladni, készítsenek ?k maguk sajátélmény? el?adásokat, illetve rendezzünk velük-nekik olyan klasszikusokat, amelyek a fiatal feln?tt lét problematikáival foglalkoznak általában társadalmi beágyazottságban.

Leny?göz? volt Lili mint *Yvonne*, és nagyszer?t játszott Bajomi Gyuri, Domonyai Andris, Tóth András, Vidéki Peti, és a többiek. Izgalmas próbaid?szak volt (azzal együtt, hogy épp választások évében jártunk, politizáltunk, veszekedtünk), de érdekes módon semmiben nem vetette vissza a munkát.

Az *Yvonne* végén, azt szerettem volna, ha a gyilkosság maga, és a vég is, már-már elviselhetetlenül hosszúra nyúljon. Hogy átérezzük a képtelenségét, és az ölés – öletés –voltaképpen drasztikumát, de nem egy akcióban. Élt bennem egy kép, de valami nem m?kódott. Ketyegett az óra, de tudtam, hogy csak akkor, ott, helyben lehet megoldani. Nem tudom mennyi id? volt, 20 perc, fél óra, amikor kb. 30 embernek ott kellett beöltözve várakoznia, hogy megszűlessen az adekvát megoldás, de végül megszületett. Köszönet érte.

- Rendkívül sokoldalú m?vész vagy, költ? és drámaíró, filmes és színházi rendez?, de játszottál és terveztél jelmezt, díszletet is. Van-e sorrended? Igazából melyikben szerettél volna és melyikben volt, van lehet?séged a szakmai kiteljesedésre? Akartál igazából színházi rendez? lenni?

Az ún. „sokoldalúság”, bár ma roppant divatos, kelend? árucikk, könnyen a felszínesség, a könnyen járható, a könnyebb út felé terel. Valójában elég nehéz teher, hiszen, ha egy valamiben vagy tehetséges, egy dolog érdekel, abban gyorsabban jutsz el?re, tanulsz és kapcsolódsz, begyakorlod magad, önazonos leszel a szereppel, a szakmával. Szakmai közegekben szocializálódsz, megismeresz, megismernek. A kalandozás viszont nem jelöli ki a szerepkörödet, hidalgó vagy, komolytalan, bizonytalan határátlép?, ismeretlen ingoványon. Egyik céh, szakmai közösség sem fogad magába. Bizonyos értelemben szándékaimon kívül estek a választásaim, arra folytam, mint folyó, amerre fogadó medret találtam.

A „szakmai kiteljesedés” bels? útját ismerem, szeretek néhány dolgot, amiket megcsináltam, amik megtörténtek velem, és szeretem, ahol tartok. Rendezni úgy gondolom többet fogok megint a közeljöv?ben (saját darabot), és vannak, els?sorban szerelmes *kisfilm-terveim*, (bizonyos enigmatikus filmek lennének ezek, terjedelmükben korlátozottak, más tekintetben eléggé elmélyült tevékenységgel hozandók létre), amiket halálom el?tt szeretnék megcsinálni. És van egy nagyjátékfilm-tervem, voltaképpen egy *sci-fi*. Versek is gy?lnek, de amit mostanában a legintenzívebben csinálók – „*drámai diskurzusokat írok*”.

Ez eléggé lefedi sok irányú késztetéseimet, ha muszáj lenne kijelenteni valamit foglalkozásszer?en – drámaírónak mondanám magam.

Egy területet nem említettél, pedig hosszú évekig nagy energiákkal és megelégedéssel m?veltem – a tanítás és el?adások létrehozása, illetve szabad, kreatív játék gyerekekkel és fiatalokkal! Ezt, ha id?m engedné, mindenképp folytatni szeretném, lehet, hogy öreg koromban, ahogy Hessénél az Üveggyöngyjátékban – a legkisebbeket tanítják a legtapasztaltabbak...

(Másképpen - Mit mondhatok egy *jéghegy* terjedelmesebb, láthatatlan tartományáról a víz alatt? Nem csak a létrejött, de az árnyékban maradt objektívációkat is tartalmazza, túl az elrettent? mennyiség? gy?jtésen-tanulmányon-gy?jteményen, nagy mennyiség? félig-kigondolt tervet és projektet is vonszol magával, - film- és színházi tervek?l lévén szó, eléggé pasztikusán el?rehaladott stációkban, elvetélve... Nem kellemes látvány finoman szólva.)

Hogy szerettem volna-e színházi rendez? lenni?

Nem, filmrendez? akartam lenni, de színházrendez? is lettem, ha kérdésed arra vonatkozik, hogy „kiteljesedtem-e ebben” – hát nyilván nem, ha így rákérdezel, els?sorban azért nem, mert a 2000-es évek elején kb. egy kezünkön meg lehetett számolni, hány n?i rendez? kapott lehet?séget k?színházban, másrészt, mivel a férjem is utazó rendez?, én vállaltam a két lányunk stabil háttországát, (amennyire egy szenzitív személyiség biztonságot tud adni) - igazából nem szerettem volna kit?nni, néhány hétre sem, az életük?l. Ez az én puttyom. Már feln?ttek, lassan önálló életet kezdenek, én is önálló életet kezdek..., (nevetés), de lassan végre intenzíven dolgozhatok.

- Saját társulatot is alapítottál és vezettél is néhány évig. Az Árnyékszínháznál egy önálló struktúra vagy egy kizárólagos, csak rátok jellemz? mondanivaló állt a középpontban?

- Az ÁRNYÉKSZÍNHÁZ név választása a saját csapatomnak, nem volt véletlen. Sok jelentése, tágas értelmezési horizontja van. De mindenek?tt ellenállásban alakult, az akkori k?színházzal szemben, az árnyékkormány mintájára.

Az ÁRNYÉKSZÍNHÁZ egy létesül? el?adással vette kezdetét. Egy kortárs dán darab (*Line Knutzen : Közeleg az id?*) hazai bemutatóját terveztem, és egy olyan szuper csapat állt fel hozzá, hogy „megalakultunk” társulatként. Nyilván mindkett? motiválta a létrejöttét. Pécsett, a városi színházi „szcénában” már kevés volt a foka, nem volt hova integrálódnom, másrészt, igen, egyre inkább feszített a más, a kísérletez?, gyakran performansz-jelleg? el?adások létrehozásának igénye, új formához új tartalom. Emlékszem, a 2010-es kulturális f?város-év el?készítésekor egy minisztériumi hölgy el?adást tartott, arról beszélt, hogy micsoda lehet?ségeket kínál ez az évad, példának okáért megismerkedhetünk az „európai színház” néhány el?adásával, mire köszöntem szépen, és tájékoztattam, hogy speciel mi, az ÁSZ, éppen, mint európai szellemiség? kísérleti színházi csoport vegetál, például valami minimális összeggel, a helyi, érvényes, progresszív tevékenységet is támogathatnák...

Nem voltam hülye, ismertem, hol tart, merre jár, tájékozódik az „európai színház, tudtam, hogy nem provinciális, amerre keresgélünk.

Az Árnyékszínház el?adásai közt volt olyan, amit hónapokig próbáltunk és egyetlen egyszer játszottuk. Volt ebben valami heroikus képtelenség. Pimaszság. Nem is egy ilyen volt. Bemutatóinkat nem hívtuk már el?adásnak, csak úgy neveztem – „*Alkalmakat alkotunk*”. Kétszer, két változatban hoztuk létre *Pirandello* m?vészetmítosztát, „*A hegyek óriásait*”. Mellesleg pont arról beszéltünk, mennyire problémás centrum és periféria szembeállítás az érték szempontjából. Egyszer a Harmadik Színházban próbáltuk be, (ahonnan a bemutató estéjén kitésekeltek minket örökre), majd átdolgozva, még komplexebb szövetté alakítva video, hang, él? elektronikus zene, video és él? szerepl?k összjátékában el?adtuk az Uránia Moziban. Akkor már a csodálatos *Bacskó Tünde* is a színészn?nk volt, ? játszotta IIsét, Cotronet én adtam, de jó kis csapat volt – *Várnagy Kinga, Varga Péter, Kozma Andi, Hargitai Iván is színészként, Sági Attila, Rosner Tina*, (korábban *Matta Lóri* is hozzánk tartozott).

(Ehhez az el?adáshoz például heteken át folyamatos szerepben tartott improvizációs tréningeket tartottunk, err?l a típusú improvizációról jelentetett meg gy?jteményes kötetet, az egyébként kiváló Kárpáti Péter, mint saját találmányáról...)

Egyszer játszottuk a *Hamvai:Körvadászatból* alakított 56-os feln?tt-bábjátékot, és egyszer, 2010ben a Fringe fesztiválon a „*Woland a városban*” cím? kabarét, – *had látom úgymond, hogy vannak a pécsiek 2010ben...*

Ez után odajött hozzám egy pécsi építész, tetszett neki az el?adás, de megjegyezte, hogy ha ilyen *kritikus* el?adásokat csinálunk, ne is csodáljuk, hogy nem támogat minket a város vezetése...

hát így van behuzalozva az öncenzúra a független fejekben is.

- Érezted-e azt a pályádon, hogy vannak hozzád közelállóan, számodra kedvesen gondolkodó színházak vagy írók? Hol és/vagy kikkel szeretnél volna leginkább dolgozni? Mit írsz most?

- Erre a kérdésre csak rossz válasz van. Egy laza közösségben nyilván szívesen dolgoznék bizonyos alkotókkal, de ha ?szinte választ várok magamtól – jelenleg nem ismerek olyan színházat, csapatot, ahová tartozónak érezném magam, (nyilván nem is hiányolnak sehonnan, mindenütt telítve a létszám). De ez nem probléma szerintem, kis ország vagyunk, nagyon egy mederbe terel?dik a sok agitálás. Nincsenek felföldek, távoli szigetek stb. Másrészt, ha ugyanazt szeretném, mint a többiek, minek is dolgoznék, ha nem érezném, hogy a *különböz?* gondolataimnak teret kell szereznem? Bírnam, ha lenne egy mégoly kicsi színháza is a kortárs drámának, dramaturgokkal (ez például egy botrányosan alulértékelt színházcsinálói szerepkör nálunk), rezidens drámaírókkal, kísérletez? rendez?kkel és vice versa. Ez nagyon elszomorít például, hogy ez egy neveltséges vágyalom. Állok és nézem, ahogyan szinte lehetetlen ma nálunk bonyolultabb, mondjuk irodalomként is szervezett szöveganyagot hivatásos k?színházban folyamatosan játszani. (A függetlenek összegy?jtik, improvizálják, szerkesztik az anyagaikat a kijelölt téma mentén.) Jó, tehát nincs is szükség drámaíróra. Tavaly a Katonában MátéGábor rendezett egy – Halasi Zoltán által preparált Jelineket -, de hol? A Sufniban! A legkisebb játszóhelyen, mert ekkora rá a néz?i érdekl?dés., és elmondhatjuk, hogy a nemzetközi drámairodalomnak szinte csak a kommersz, vagy kommerszbeér? darabjai jelenhetnek meg a m?vésszínházakban is (nagyon elvétve egy-egykurrens téma- nemzetközileg jól bevált, nem biztos, hogy legértékesebb darabjai). Gyorsan, sokat, a leghangosabban, egzotikusan. Más mércét kevésbé látok.

A drámaíró különben sem nem irodalmi, sem nem színházi szerepl?. Ha jó alkalmazott m?vész, ügyes és fürge, beveszik egy kis társulatba. Komoly szépirodalmi kritikusszájából kiszalad egy olyan mondat, hogy „Drámát nem olvasunk. Azt megnézzük a színházban.” – a számtalan ellenvetésem közül nem tudom melyikkel kezdjem, például, ha sose kerül színházba, mert nem volt, aki elolvassa? stb. De például a drámaíróknak nincs érdekvédelmi, vagy szakmai közössége, fóruma. A Szépirók Társaságának egyetlen egy csak-drámaíró tagja sincs. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy „min?ségbiztosítás” sincs, nincs visszacsatolás, nincs egy érvényes, reaktív szakmai fórum és közeg, fejl?dni se lehet. (Létezik a Dramaturg Céh, és annak drámafejlleszt? Nyílt Fórum-projektje, de ez egészen más.) Azzal is nehéz mit kezdeni, hogy a magyar színházi életen nyomtalanul futnak át nagy nemzetközi trendek, teszem azt, a posztdramatikus színház nagy hullámai mintha nem is fodorzták volna a magyar színházat, a néz?k sose hallhattak róla... Egy példa. A Nyíregyháza utca cím? darabom felolvasószínházként része volt 2017-ben az Irodalom- és színház- cím? konferenciának, Závada Péter, Lanczkor Gábor, Stefano Massini, Elfriede Jelinek frissen lefordított

darabjai mellett, de a lényeg, hogy a több napos konferencia, el?adások és felolvasószínházak kett? színházi embert (rendez?) érdekeltek. Nem volt semmilyen vita. Persze, hiszen nincs is mir?l beszélni.

Egy olyan korban, amikor pedig elterjedt a szemlélet, (sokan eddig is tudtuk, de meglep? ennek széleskör? kinyilvánítása), hogy egy jó film esetében – azért mégiscsak els? és alap a penge forgatókönyv. Hát még a színházban! Annál bonyolultabb és szerteágazóbb lehet az el?adás, minél több mindent vet fel, ajánl fel a szöveget.

Persze láttam szöveg nélküli el?adást, ami meggy?zött, és én is el tudok képzelni ilyet, csináltam többször improvizációkból és helyben szabadon improvizációval is. Más.

Egy id?ben elkezdtem újra hiányolni a színházból az – *elokvenciát*. A tömördek improvizáció, hétköznapi beszédpanel és esetlegesség után, a jelent?s beszéd színházát.

(A lefúrt lábú színjátszás szövegöblögetése után nálunknál átestünk a ló fiatalos, diákszínház, összekacsintós szókimondásába. Gondolom, ebben ludas lehet a pimf pályázati rendszer is, és az is, hogy a k?színházak is így próbálják a modern színház felé tett gesztusukat összehozni a nézői jegyvásárlási kedvvel, ezek az el?adások viccesek, olykor szellemesek, ügyesek, érintésközelbe kerülnek érdekes témák, pikáns élethelyzetek, de mindez jól emészthet? formában kivitelezve.)

Az új szövetség színház nem éledhetett fel, dolgozott rajta például Térey János, Borbély Szilárd, ide sorolnám Kárpáti Péter: Díszel?adását, igazi érdekl?dést nem váltottak ki. Ahogyan Zsótér színháza is megmaradt az el?kel? idegenség szegletében, nem forgatta fel, nem hálózta be ezt a színházi életet.

A beszédet – ami és ahogy maga dráma és színház.

Nem amir?l beszél, amire utal, hanem magában hordja, és együtt mozog, mint a tenger, az óceán. Nem is tudjuk mi mindent ölel fel.

+

Máté Gábertől jött egy megkeresés télen, a Katona meghívásos drámapályázatára, akkor azonban a rövid id? miatt nem tudtam elkészülni, viszont egy több pontból álló tervezetet mellékeltem. Két darab érdekelte Gábert, ezek közül az egyik, az ELDGJÁ, az izlandi darab, a kvázi-librettó, amit kortárs operának ajánlok (konkrétan Tallér Zsófiának szántam, aki mindeközben tragikusan hamar meghalt a tavasszal, sajnos be is kell építenem a darabba), ezt most írom, ismét a Nyílt Fórum keretében, augusztusban, Szentendrén lesz az els? fölolvása.

- 2018-ban komoly szakmai elismerésként elnyerted a Színikritikusok díját, a Nyíregyháza utca cím? daraboddal. Visszaigazolásként, esetleg inspirációként tekintesz erre? Hol tart a darab saját története?

„Amszterdam piros lámpás negyedében van egy utca, amit köznyelven „Nyíregyháza utcának” hívnak, mert az ott dolgozó prostituáltak nagy része Magyarországra keleti részéről érkezik, gondoltad volna?

A Nyíregyháza utca nem egy hely, hanem egy imagináció, de egyben reális térség, nem-hely is, átjáró, melyen keresztülvonszoljuk személyes reménytelenségünk staffázsát. Ez a világ jócskán megérett, a létező világok legjobb pusztulására. Lerágott csont. Ez a sztori lerágott csont, ha van még történet egyáltalán. A kevésbé jó képesség?ek is kívánnak boldogulni, könnyen és gyorsan el?nyhöz jutni, élvezni, leszopogatni a kis combokat. A pokol nyolcadik-köre – Inferno, holland képregény. A kriminális kognitív disszonancia.”)

2018-ban a színikritikusok jelöltje volt a darab, de a Legjobb Kortárs Dráma díjat kapta a Dramaturg Céh-től. Sok mindennek az együttállása eredményezte nyilván, véletlen, bevezetés, Radnai Annamária dramaturg er?s támogatása, aki nagyra tartotta a darabot. (Annamari is meghalt, 2019-ben, sokunk nagy fájdalmára).

Persze, öröm volt, a periféria, a kívülállás dics?sége, a regény nem ég el stb, rossz hírem van, elég, elt?nik a gépből, egyszer?en nem íródik meg, ha nincs minek, hova, kinek...

A tehetség nem vész el – nem tudjuk kik vesztek el a végtelen sivatagban, lehet, hogy még sokkal jobbak, lehet, hogy a görög tragédiák közül is a legnagyobbak?bbek, a már-már isteni szövegek vesztek el.

Ha még pl egy Nietzsche is olyan nehezen viselte a m?vét, a Zarathusztrát követ? némaságot, elhallgatást, mintha t?rt döftek volna a szívébe..., jó, a bolond, az egzáltált zseni... Egy mai, mindennapi drámaíró mai mindennapi érzéseket érez, szordíróval.

A lényeg az volt, azt éreztem, és ennek hosszútávú érvényében reménykedtem -, hogy befogadott a szakmai közösség. De nem eszik olyan forrón a kását.

A darab saját életének helyi, pécsi érdekessége, hogy a Novák Eszter által remekül húzott és rendezett színm?s el?adást kiejánlotta BagossyLaci, akkori intézetvezet? a POSZT-nak, de nem kérték, nem kértek bel?le. A másik idevonatkozó érdekesség, hogy a most a PNSZ-ra pályázó Bodor Johannáék pályázatában is szerepelt, ha ?k nyernek, én is rendeztem volna! Jópofa dolgok ezek, azért is, mert pécsi születés? vagyok, Pécsen jártam egyetemre magyar-esztétika szakra, itt szocializálódtam ifjú költ?cske, a Jelenkor folyóirat holdudvarában...

A színm?n ment az el?adás 2018-19-ben, elég sok néz?vel, sokan keresték el?adás után a szöveget is, (azóta tudom, sürg?sen ki kellett volna nyomni), egész lánycsapatok érkeztek az el?adásra, szolidan a férfiak... Pedig, bár mondhatom, már mondom magam feministának, semmi dehonesztálót nem szántam a férfiaknak, tényeket közvetítettünk, egyfajta prizmán átengedve.

Másrészt az önkéntes felkent segít?k épp annyi kritikát kapnak a darabban (nem is mindenki kedvelte ezt a vonatkozást).

2019-ben a szegedi Thealter fesztiválon különdíjas lett az el?adás.

Más nem vette el? azóta.

Pedig kifejezetten érdekelt volna egy férfi-rendez?i olvasat, illetve a legváltozatosabb húzások-variánsok. (a darab elolvasható a színház.net-en)

Ha itt tartunk, nagyon szívesen pályáznék, és el tudnék képzelni egy n?i színházat is. Vezet? posztokon n?k, csak n?i rendez?k. Esetleg csak n?i szövegek és írók. Nagy potenciált látok ebben különben! ...

Van egy tervem – „*Fehér tintával újraírni a Tragédiát*” – (by HelenCixous), csak n?i szerz?kkel Tragédia2-?t íratni./ a fehérvári színház kimaxolta a férfitüler?t, amikor a 4férfi-rendez? megrendezte a madách-i fallokrata bálványt, majd következ? évben megíratta 4 (egyébként klassz) férfi íróval az új változatot, amit megrendezett 4 férfi – és gondolom megnézi a zömében n?i közönség, csak éppen magát nem találja a darabban, csak halovány paródiáját.../ Szóval javaslatom n?i írók és rendez?k általi újragondolás.

- Mit írál szívesen?

- Bármit. Mivel a drámaírás is autonóm m?faj. Nem kérdezed, mir?l kéne regényt írni, vagy verset, kötetet... , de értem, hogy m?ködik ez a korszer?ség-faktor, nyomasztás, témakényszer, felhasználható, megrágható nyersanyagra vonatkozóan. Amivel bevonzza a színház a fizet?képes keresletet, amivel ofé lehet a korban.

Talán fura, de a feminizmusom „ellenére” (jó, van egy *Lüszisztrát*-darabom is), például legutóbb a TRIP Shakespeare37-gy?jteményébe a *Tél meséje* kis parafrázisát írtam meg – „*Legbölcsebb az id? mondtá*”, igazából Leonidas, a király szemszögéb?l. És van egy (a pandémia miatt csak negyedig írt) *Casanova*-darabom, szintén C sz?r?jén keresztül. Nem számít ki vagy. Az csak, amit mondasz.

Nálam úgy m?ködik, hogy párhuzamosan, két vágányon fut egyrészt az agilis, konkrét közéleti-politikai helyzetre, témákra reflektáló szövegírás (pl. *Noncoronat*, *Literán* olvasható), (‘Triázsolás’ – rezidens orvosn? a koronavírus kritikus döntési helyzetében, ki kerüljön a lélegeztet?-gépre – a „tirage au sort”szobában)

másrészt az ett?l független, ‘autonóm’ drámaírás. Vannak, akik úgy tartják nem lehet, nem érdemes közéleti reflexióval írni darabot, minden túl közel van, nincs fókusz. Én viszont fontosnak tartom, hogy jelezzük az abszurd állomásokat – egy másik kis szövegem pl. egy „*emléktábla-avatáson*” (*Örök nevet adok*) játszódik. Persze, dolgozhassunk egyetemesebb emlékanyagból is, saját magunkból. Az „izlandi darabom”, „a n?, aki saját magát kereste”, például egy újságcikk nyomán épül. Azt hitték valakir?l, hogy elveszett egy izlandi túrán, és ? maga is kereste „saját magát” a többiekkel, míg rá nem jött, hogy ? van elveszve.

- *Miket olvasol és nézel mostanában?*

- Sok mindent szívesen nézek. Igaz, volt-van egy ötletem arra vonatkozóan is, hogy olvasott kritika alapján visszamodellezni egy előadást – ez volna a „kritikus-színház”...

Vannak izgalmas dolgok a Trafóban, érdekes előadások az Örkényben, Katonában, a Táp színházban, Horváth Csabáék a Forte társulattal, érdekesek a Trojka, Stereo Akt, Dollár papa gyermekei előadások, aktív a független szcéna, tetszik, ha k?színház befogadja, ez a fúzió a királyi út. Az is jó, hogy kisebbségi, vagy marginális csoportok lehet?séget kapnak saját maguk kifejezésére, nincs szükség közvetítésre. Semmit róluk nélkülük. Is. Se. Azért szeretném, ha az autonómia megmaradhatna számomra is, bonyolult kérdései ezek a kornak, pro és kontrával.

Pintér Béláék előadásait is kedvelem (tény, hogy a *Kórház*, *Bakonyt* nem szerettem, és a *Parasztoperát* sem, ezekben túltengett számomra a melodráma-faktor). Milyen szabad hely lenne ez, ha a kiemelt alkotók munkáiról is folyhatna diskurzus...

/az utalásod – hogy az egyetemi fesztiválon sztárként ünnepelt PB:Kórház,Bakony végén (hiszen végignéztam!, a taps el?tt távoztam) kisettem a teremb?l, annak a hájpnak is szólt, amivel a h?re-nevet? közönség fogadta a csapatot. De Büchnert kicsit kifordítva – arra lehetek büszke, hogy soha nem lefelé, mindig *fölfelé* rúgtam...

Egy id?ben fontos volt találkoznom *Romeo Castellucci* színházával, de *Christoph Marthaler*ével is, *Ivo van Hove* Shakespeare- előadásával (*Kings of War*), és eszméltet? volt *Milo Rau*: *Hate* radio cím? munkája.

Forrás webcím: https://jesz.pte.hu/no_aki_sajat_magat_kereste?theme=pte_akadaly_jesz_pte_hu

Hivatkozások

[1] https://jesz.pte.hu/sites/jesz.pte.hu/files/styles/large/public/szilagy_i_eszter_anna_szarka_zoli-2-1024x768.jpg?itok=zdVBU9Ss